

Projekta Nr. 4.2.2.5/1/23/I/001 “Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai”

2026. gada I ceturkšņa – janvāra, februāra un marta (turpmāk – pārskata periods) progressa ziņojums

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) (turpmāk – OECD) Izglītības pētniecības un inovāciju centra (*Centre for Educational Research and Innovation*) (turpmāk – [CERI](#)) aktualitātes

Janvārī publicēts ziņojums “OECD Digitālās izglītības pārskats 2026” ([OECD Digital Education Outlook 2026](#)) - nozīmīgākā OECD publikācija, kas sniedz jaunākās atziņas par digitālajām tehnoloģijām izglītībā. Ziņojums rāda, ka vispārējos mākslīgā intelekta (MI) rīkus skolās vajadzētu izmantot prasmīgu pedagoģu vadībā, pretējā gadījumā to izmantošana nesniegs pozitīvu rezultātu. Savukārt speciāli mācīšanās vajadzībām veidoti un pedagoģiskajā ekspertīzē, un izglītības zinātnē balstīti ģeneratīvā MI rīki var uzlabot mācīšanos. Vairāk par dokumentā apkopotajām atziņām lasāms Izglītības un zinātnes ministrijas publicētajā [kopsavilkumā](#).

Pārskata periodā turpinājās pārrunas ar OECD un Valsts izglītības attīstības aģentūras kolēģiem par Latvijas iesaistes iespējām CERI projektā [The Power of Feedback](#) par mākslīgā intelekta sniegtās atgriezeniskās saites ietekmes novērtēšanu 4. un 5. klašu skolēnu matemātikas sniegunā.

Eiropas Komisijas Pastāvīgās indikatoru un mērķrādītāju grupas (*Standing Group on Indicators and Benchmarks*) (turpmāk – [SGIB](#)) aktualitātes

Pārskata periodā sniegti komentāri par Eiropas Komisijas (EK) sagatavoto TALIS 2024 Eiropas valstu ziņojumu un Latvijas TALIS 2024 informācijas kopsavilkumu (*country fiche*). Martā komentāru sniegšanai saņems SGIB sagatavots priekšlikums par pilsoniskās izglītības datu paneļa (*Citizenship Education Dashboard*) izveidi.

Uzsākot jaunā “Izglītības un mācību pārskata 2026” (*Education and Training Monitor 2026*), kas būs veltīts pamata prasmēm, ieskaitot pilsoniskās kompetences un IKT prasmes, sagatavošanu, saņemts informācijas pieprasījums līdz 22. aprīlim sniegt atbildes uz EK jautājumiem par izglītības un prasmju jomā notiekošajiem pētījumiem, iniciatīvām/programmām un to monitoringu – pamata prasmēs, digitālajās un pilsoniskajās prasmēs, STEM, pirmsskolas izglītībā, skolu izglītībā un skolotāja profesijā, augstākajā izglītībā, speciālajā izglītībā, profesionālajā un pieaugušo izglītībā, kā arī par plānotajām investīcijām izglītībā nākamajos 3-5 gados.

OECD Izglītības sistēmu indikatoru programmas (*Indicators of Education Systems*) (turpmāk – [INES](#)), kā arī Izglītības ekonomikas, darba tirgus un sociālo rezultātu datu vākšanas un attīstības tīkla (*Network on Data Collection and Development on Economic, Labour Market and Social Outcomes of Education*) (turpmāk – LSO) un Tīkla sistēmas līmeņa aprakstošas informācijas apkopošanai un pieņemšanai par izglītības struktūrām, politikām un praksi (*Network for the Collection and Adjudication of System-Level Descriptive Information on Educational Structures, Policies and Practices*) (turpmāk – NESLI) aktualitātes

Pārskata periodā apkopota un uz OECD nosūtīta informācija par vidējās izglītības programmu pabeigšanas rādītājiem (*Upper-secondary completion rates*), informācija par faktisko mācīšanās stundu laiku, ko skolotāji pavada, mācot klasē, kā arī informācija par vispārējās izglītības skolām, kas tiks izmantota starpvalstu salīdzinājumam jaunajā ziņojumā “Īsumā par izglītību 2026” (*Education at a Glance 2026*) (EAG2026). Centrālās statistikas pārvalde

4.2.2.5 projekta 2026. gada pirmā ceturkšņa progressa ziņojums

EAG2026 izstrādes vajadzībām sagatavoja Darba spēka apsekojuma datus par nodarbināto ienākumiem atbilstoši to iegūtajai izglītībai. CSP Sociālās statistikas datu analīzes un izplatīšanas daļas un IZM Politikas koordinācijas departamenta eksperti martā piedalījās INES 37. darba sesijā, kurā apspriesti EAG2026 sagatavošanas jautājumi.

OECD Starptautiskā mācību vides pētījuma (*Teaching and Learning International Survey*) (turpmāk – [TALIS](#)) 2024. gada cikla datu primārās analīzes posma aktualitātes

Februārī sērijā *Teaching in Focus* OECD publicēja TALIS 2024 datus balstītu pārskatu par attiecību prasmju praktisku mācīšanu skolās (*Teaching relationship skills*). Secināts, ka svarīga mācīšanas daļa ir attiecību prasmju attīstīšana skolēnos, attīstot viņu spēju skaidri komunicēt, paust empātiju un risināt konfliktus cieņpilni. Lielākā daļa skolotāju izmanto dažādas pieejas, lai attīstītu skolēnu attiecību prasmes, tostarp tieši komunicējot ar skolēniem, meklējot padomu no kolēģiem, kuri labāk prot sadarboties ar skolēniem, un laika gaitā pārraugot skolēnu uzvedību. Skolotājas sievietes bieži ziņo, ka šajā jomā izmanto plašāku stratēģiju kopumu salīdzinājumā ar skolotājiem vīriešiem. Daļā valstu skolotāji, kuri jūtas labi sagatavoti mācīt sociālās un emocionālās prasmes, mēdz izmantot vairākas pieejas, kas liecina, ka skolotāju studiju programmu stiprināšana var nodrošināt konsekventāku atbalstu skolēnu attiecību prasmēm, tomēr Latvijā šāda saistība nav statistiski nozīmīga. Dokumenta kopsavilkums latviešu valodā izplatīts platformas skolo.lv skolotāju digitālajās [istabās](#). Turpat izplatīts TALIS 2024 galveno datu kopsavilkums latviešu valodā. 25.-26. martā notika TALIS valdes 15. sanāksme, kurā Latviju attālināti pārstāvēja Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta vecākā eksperte Marika Lotko. Sanāksmē pārrunāti TALIS 2024 rezultātu izplatīšanas un programmas attīstības jautājumi.

OECD Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programmas pētījuma (*Programme for International Student Assessment*) (turpmāk – [PISA](#)) 2025. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

Turpinās PISA 2025 datu primārā analīze – veikta sākotnējā Latvijas datu failu pārbaude, sniegta atgriezeniskā saite pētījuma starptautiskajiem konsorcijiem. Gatavojoties rezultātu analīzei un noslēguma ziņojuma sagatavošanai, Latvijas pārstāvji ir piedalījušies vairākos starptautiskajos tiešsaistes semināros – par PISA tendenču analīzi, par starptautiskā rezultātu ziņojuma saturu un sagatavošanas posmiem, par OECD PISA datu analīzes rīkiem. 2025. gada cikla rezultātu paziņošana notiks 2026. gada 8. septembrī, savukārt 2027. gada sākumā plānots publicēt tematisko ziņojumu par mācīšanos digitālajā pasaulē.

IEA Starptautiskā lasītprasmes novērtēšanas pētījuma (*Progress in International Reading Literacy Study*) (turpmāk – [PIRLS](#)) 2026. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

Sagatavotas un izsūtītas uzaicinājuma vēstules skolām dalībai pētījumā. Ar skolām saskaņoti pētījuma dalībnieku - skolēnu un skolotāju saraksti. Sagatavota un pētījuma dalīb skolām izsūtīta pētījuma veikšanai nepieciešamā skolas līmeņa dokumentācija (testa administratora un skolas koordinators rokasgrāmatas, testēšanas scenārijs, atskaišu formas, datoru testēšanas instrukcija) un individuālie testēšanas materiāli katram pētījuma dalībniekam. Pētnieki piedalījušies PIRLS 2026 6. pētījuma vadītāju sanāksmē, kurā notikušas skolēnu brīvo atbilžu vērtēšanas mācības. No 2. līdz 30. martam sadarbībā un nemitīgā komunikācijā ar skolām Latvijā noritēja un ir noslēgusies PIRLS 2026 pamatpētījuma datu savākšana. Pētījumā piedalījušies: 4659 skolēni, 3614 vecāki, 220 klases, 159 skolas, 159 skolu direktori, 232 lasītprasmes skolotāji (izlases plānā bija iekļautas 160 skolas, 215 klases un 4893 skolēnu).

IEA Starptautiskā pilsoniskās izglītības pētījuma (*International Civic and Citizenship Education Study*) (turpmāk – [ICCS](#)) 2027. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

Pārskata periodā tika pabeigta pētījuma instrumentu dizaina verifikācija un saskaņošana ar

4.2.2.5 projekta 2026. gada pirmā ceturkšņa progressa ziņojums

starptautisko konsorciiju, lai veiktu sagatavošanās darbus datu savākšanai. Ir notikusi izmēģinājuma pētījuma datu savākšana, skolēnu aptauju un testu brīvo atbilžu vērtēšana un uzsākta datu sagatavošana iesniegšanai konsorcijam.

Dati tika savākti 29 izmēģinājuma pētījuma izlases skolās, kurās pētījumā kopā piedalījās 802 8. klašu skolēni, 371 šo klašu skolēnu skolotāji. Sadarbība notikusi ar 29 pētījuma izlases skolu koordinatoriem, dati vākti 49 testēšanas sesijās, ieskaitot papildtestēšanas sesijas. Šajās sesijās iesaistīti datu savākšanas administratori. Šo lomu brīvprātīgi veica skolotāji no pētījuma dalībiskolām. Visās sesijās tika nodrošināts attālināts tehniskais atbalsts no ICCS pētnieku darba grupas.

Datu savākšanas ietvaros ir notikušas divas attālinātās tikšanās ar skolu koordinatoriem, trīs izglītojoši tīmekļsemināri pētījuma dalībiskolu skolotājiem, viena tikšanās ar IZM pārstāvjiem, divas individuālas tiešsaistes tikšanās ar konsorciija pārstāvjiem par instrumentu sagatavošanu, viens konsorciija organizēts starptautisks nedēļu garš seminārs par brīvo atbilžu kodēšanu un datu pārvaldību, viena tiešsaistes tikšanās ar starptautiskajiem pētījuma vadītājiem un konsorciiju par izmēģinājuma pētījuma datu iesniegšanas procesu.

OECD Starptautiskā pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas pētījuma (*Programme for the International Assessment of Adult Competencies*) (turpmāk – [PIAAC](#)) 2022.-2023. gada cikla primārās un sekundārās datu izpētes posma aktualitātes

Pārskata periodā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija OECD publicējusi Pieaugušo prasmju pētījuma PIAAC datus balstīto ziņojumu “Kā darba ņēmēji izmanto vai neizmanto savas prasmes darba vietā” ([How Workers Use, or Don't Use, their Skills in the Workplace](#)), kurā [uzsvērts](#), ka nākotnes izaicinājums valstīm ir ne tikai attīstīt darbinieku prasmes, bet arī radīt darba vidi, kur darbiniekiem ir iespēja tās izmantot pilnvērtīgi un ar lielāku rīcības brīvību. Šāda pieeja ļauj vienlaikus celt produktivitāti, paaugstināt darba samaksu un mazināt izdegšanas risku, nodrošinot lielāku atdevi no ieguldījumiem izglītībā. Latvijā 25% pieaugušo 16-65 gadu vecumā ar augstām informācijas apstrādes prasmēm (tekstpratību) ir nodarbināti darba vietā, kurās šīm prasmēm ir mazs pielietojums. OECD vidēji, piemēram, gandrīz ceturtdaļa ar veselības aprūpi saistītu speciālistu, kuriem ir augsta tekstpratība, darbā to izmanto ļoti maz. Lai kāds arī būtu iemesls šādai talantu neizmantošanai, rezultāts ir zaudētas iespējas gan indivīdiem, gan ekonomikai: prasmes, kas tiek attīstītas, bet netiek izmantotas, rada produktivitātes zudumu, zemāku apmierinājumu ar darbu un samazinātu atdevi no ieguldījumiem izglītībā. PIAAC aptauja rāda, ka visās valstīs nodarbinātie visbiežāk darbā izmanto pašorganizēšanās prasmes. Lielākajā daļā aptaujāto valstu kā otru visbiežāk izmantoto darbinieki nosauc uzdevumu izvērtēšanas (*task discretion*) spēju, t. i., spēju patstāvīgi pieņemt lēmumus par darba uzdevumu secību un termiņu, uzsverot personīgās iniciatīvas un pašvadīšanas nozīmi mūsdienu darba tirgos. Latvijā savukārt kā otra visvairāk izmantotā prasme minēta veiklība jeb roku darba izveicība (*dexterity*) (sk. [attēlu](#)). Latvijā, Slovēnijā un Čīlē uzdevumi, kas prasa manuālu precizitāti, tiek veikti vismaz reizi nedēļā, ja ne katru dienu, un vidējais lietošanas vērtējums ir tuvu 4 punktiem 5 punktu skalā. Turpretī, piemēram, Francijā un Singapūrā, veiklība ir vismazāk izmantotā prasme, un vidējais vērtējums tās izmantošanā ir aptuveni 2,5 punkti, kas nozīmē, ka uzdevumi, kas saistīti ar veiklību, notiek reti – daudzās profesijās, iespējams, tikai reizi mēnesī vai retāk. Šī krasā atšķirība izceļ OECD dalībvalstu dažādās ekonomiskās struktūras. Valstis, kurās ievērojama darbaspēka daļa ir nodarbināta ražošanā, parasti vairāk pieprasa veiklību, savukārt tās, kuru ekonomika orientējas uz informācijas tehnoloģijām un profesionālajām nozarēm – ko parasti dēvē par zināšanu ekonomiku – mazāk uzsver manuālās prasmes.

Pārskata periodā IZM sadarbībā ar Valsts izglītības attīstības aģentūru gatavojas PIAAC pētījuma nākamā ziņojuma prezentācijas pasākumam – ziņojuma par pieaugušajiem ar zemām informācijas apstrādes prasmēm prezentācija plānota 2026. gada 1. jūlijā. Pasākums notiks Rīgā un jauno PIAAC ziņojumu tajā prezentēs OECD Izglītības un prasmju departamenta direktors Andreass Šlaihers (*Andreas Schleicher*).

4.2.2.5 projekta 2026. gada pirmā ceturkšņa progressa ziņojums

IEA Starptautiskā matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču pētījuma (*Trends in International Mathematics and Science Study*) (turpmāk – [TIMSS](#)) 2027. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

2026. gada pirmajā ceturksnī tiek īstenota sagatavošanās TIMSS 2027 izmēģinājuma pētījumam. Nodrošināta mērķtiecīga un regulāra komunikācija ar skolām, sagatavoti un izsūtīti pētījuma īstenošanai nepieciešamie materiāli, lai sekmīgi uzsāktu pētījuma norisi skolās laika posmā no 7. līdz 27. aprīlim. Plānots, ka pētījuma izmēģinājumā piedalīsies 41 skola. Vienlaikus notiek uzdevumu vērtētāju apmācības un sistemātiska sagatavošanās šī pētījuma posma īstenošanai.

IEA Starptautiskā matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču pētījuma (*Trends in International Mathematics and Science Study*) (turpmāk – [TIMSS](#)) 2023. gada padziļinātās jeb sekundārās datu izpētes aktualitātes

Tiek īstenota sekundārā datu analīze atbilstoši izvirzītajiem uzdevumiem, analizējot skolēnu sasniegumu datus, lai identificētu faktoros, kas raksturo skolēnus ar zemu un augstu sniegumu. Paralēli tiek analizēta digitālo rīku un digitālā nodrošinājuma ietekme uz skolēnu sasniegumiem matemātikā un dabaszinātnēs, tostarp salīdzinātās snieguma izmaiņas starp 2019. un 2023. gada pētījumu cikliem. Tāpat tiek pētītas skolu darbības iezīmes, kas raksturīgas skolām ar augstu skolēnu sniegumu.

OECD Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programmas pētījuma (*Programme for International Student Assessment*) (turpmāk – [PISA](#)) 2022. gada cikla datu padziļinātās jeb sekundārās izpētes aktualitātes

Latvijas Universitātes 84. Starptautiskās zinātniskās konferences [programmā](#) iekļauti divi ziņojumi par PISA 2022 padziļinātās izpētes rezultātiem - skolēnu, kuri atrodas visu trīs pamatjomu (matemātikas, lasīšanas un dabaszinātņu) zemākajā kvartilē, profils (dots arī salīdzinājums ar IEA TIMSS 2023 datiem) un attālinātās mācības raksturojošie lielumi, to rādītāju saistība ar skolēnu matemātikas sasniegumiem. Izmantojot PISA 2022 skolēnu sasniegumu un aptauju datus tiek veikts pētījums par pāridarījumiem, t.sk. digitālajā vidē, un to izmaiņu tendencēm, salīdzinot ar iepriekšējiem pētījumu cikliem (2015., 2018. g.), kā arī to sasaisti ar skolās īstenotajām antibulginga programmām un par skolēnu drošības sajūtu pa ceļam uz skolu un skolā, iespējamo saistību ar sasniegumiem, pāridarījumiem un skolas atrašanās vietu. Ziņojums par šī pētījuma rezultātiem ir apstiprināts dalībai Eiropas izglītības pētniecības asociācijas (EERA - *European Educational Research Association*) organizētā konferencē "[ECER 2026](#)", kas norisināsies 2026. gada augustā Tamperes Universitātē, Somijā.

IEA Starptautiskā datorprasmju un informācijpratības pētījuma (*International Computer and Information Literacy Study*) (turpmāk – [ICILS](#)) 2023. gada cikla padziļinātās jeb sekundārās izpētes aktualitātes

Pārskata periodā turpinās darbs pie Latvijas pamatizglītības sasniedzamo rezultātu analīzes salīdzinājumā ar ICILS saturisko 2023. gada pētījuma ietvaru. Tiek izstrādāti ieteikumi skolēnu snieguma uzlabošanai, balstoties Latvijas augstākā snieguma skolu un augstākā snieguma valstu praksē un pieredzē. Turpinās digitālās plaisas analīze starp skolēniem ar augstiem un zemiem sniegumu. Pētījuma aprobācijai tiek gatavoti ziņojumi starptautiskām konferencēm.

Dalība pētījumos īstenota Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.-2027. gadam 4.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, iekļautību, efektivitāti un nozīmīgumu darba tirgū, tostarp ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanas palīdzību, lai atbalstītu pamatkompetenču, tostarp uzņēmējdarbības un digitālo prasmju, apguvi, un sekmējot duālo mācību sistēmu un mācekļības ieviešanu" 4.2.2.5. pasākuma "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" projekta Nr. 4.2.2.5/1/23/I/001 "Dalība starptautiskos

4.2.2.5 projekta 2026. gada pirmā ceturkšņa progressa ziņojums

izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai”
ietvaros, to līdzfinansē Eiropas Sociālais fonds Plus.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns